

Taki wortal to możliwie najlepszy sposób upowszechniania wiedzy o osobie Tadeusza Kantora i jego dokonaniach. Publikowane przez Cricotekę kalendaria ukazują się głównie w języku polskim, zaś nabycie ich poza siedzibą instytucji jest z reguły utrudnione. Przygotowanie na ich podstawie serwisu internetowego, dostępnego w kilku wersjach językowych, umożliwiłoby każdemu zainteresowanemu, w dowolnym miejscu i czasie, dostęp do tysięcy unikatowych archiwaliów i tym samym wgląd w zwirowizowaną przestrzeń życia i wyobraźni Kantora. Wyjątkowe cechy artystycznej osobowości artysty pozwoliły mu zogniskować w swoim dziele krańcowo odmienne elementy lokalnej i europejskiej kultury. Informacje i odnośniki zawierające takie historyczno-kulturowe konteksty twórczości Kantora, umieszczone w obrębie wortalu, mogłyby znacząco poszerzać krąg osób zainteresowanych działaniami artysty. Ludzie z całego świata, poszukując interesujących dla siebie informacji, niekoniecznie dotyczących twórcy Cricot 2, mogliby je odnajdywać w materiałach wortalu i poprzez to w jakiś sposób zaznajamiać się z dziełem Kantora.

Taki wortal, który w kompleksowy sposób przedstawiałby twórczość Kantora, mógłby z powodzeniem stać się doskonałą wizytówką i zachętą do odwiedzania powstającego właśnie Muzeum Tadeusza Kantora i nowej siedziby Cricoteki. W rezultacie rewitalizacji zabudowań Elektrowni Podgórskiej i budowy nowego obiektu przy ul. Nadwiślańskiej w Krakowie, ma powstać nowoczesna, wielofunkcyjna instytucja kultury, która według założeń jej twórców będzie miejscem prezentacji wieloaspektowej sztuki Tadeusza Kantora, a także przestrzenią dla różnorodnych wydarzeń artystycznych, korespondujących w jakiś sposób z jego twórczością⁹.

Prowadzone w Cricotece od ponad dziesięciu lat badania nabierają w tym kontekście szczególnego znaczenia. Specyfika instytucji, jaką jest Cricoteka, i aktywność badawcza, którą prowadzi, nie ma ani w Krakowie, ani w Polsce stosownego odpowiednika. Powstające w wyniku mrówczej, wieloletniej pracy kroniki są ogromną skarbnicą wiedzy o Kantorze, jak również o całej historii XX wieku. Mając tę świadomość, Cricoteka może stworzyć miejsce, które będzie atrakcyjne zarówno dla miłośników Kantora, jak również wszystkich innych zainteresowanych szeroko rozumianą kulturą, gdyż – jak pisała Krystyna Czerni – „na kolejnych etapach [...] artystycznej biografii [Kantora] można się uczyć historii sztuki współczesnej – jej odkryć i złudzeń, jej poszukiwań i ambicji”¹⁰.

Daje to Ośrodkowi szereg rozmaitych możliwości w zakresie, nieco zaniebawianej do tej pory, edukacji kulturalnej. Materiały zawarte w kalendarzach mogą stać się podstawą do tworzenia różnorodnych programów edukacyjnych, lekcji muzealnych, spotkań i wykładów przybliżających nie tylko osobę i twórczość Kantora, ale również, właśnie poprzez nią, zjawiska z szeroko rozumianej kultury i sztuki, np. wybrane style w malarstwie, które były bliskie artyście i z których czerpał inspiracje.

---

⁹ Zob. Założenia programowe Muzeum Tadeusza Kantora i nowej siedziby Cricoteki, <http://cricotekawbudowie.pl/pl/zalozenia-programowe> [odczyt: 13.05.2011].

¹⁰ K. Czerni, *Tadeusz Kantor. Malarstwo i Teatr. Przewodnik po twórczości artysty*, Bydgoszcz 2002, s. 4.

Interesującym projektem mogłoby być stworzenie tzw. ścieżek edukacyjnych po miejscach w Krakowie, z którymi związany był Kantor. Na kartach kalendarium pojawiają się szczegółowe informacje o takich miejscach, ich historii, ludziach i wydarzeniach z nimi związanych. Takie ścieżki mogłyby stać się znakomitym sposobem na niekonwencjonalne przybliżanie twórczości artysty szerokiej publiczności, a jednocześnie stanowić pretekst do poznawania, poprzez osobę Kantora, Krakowa i jego bogatej historii.

Również w zakresie sposobów pokazywania twórczości Kantora materiał zawarty w kalendarium może stać się niezwykle cenny i inspirujący. Jedną z głównych części powstającego muzeum ma bowiem być centrum wystawiennicze. Planowane jest udoskonalenie dotychczasowych form prezentacji sztuki Kantora z jednoczesnym poszerzeniem ich o historyczne i aktualne konteksty. Zamierzeniem Cricoteki jest również prezentacja dzieł innych artystów, krajowych i zagranicznych, w jakiś sposób korespondujących z twórczością Tadeusza Kantora, których odnajdywanie dzięki kalendarium będzie zapewne dużo łatwiejsze.

Prowadzone badania rozszerzają i uzupełniają wiedzę na temat Kantora i jego artystycznych dokonań. Jednocześnie, taki kalendaryczny zapis wszystkich faktów doskonale ukazuje wszelkie *terra incognita* w życiorysie i twórczości artysty. Cricoteka, mając świadomość istnienia wątków, zagadnień i zdarzeń, których do tej pory nie udało się przebadać, z powodzeniem mogłaby kontynuować i rozszerzać prowadzone dotąd działania w nowej siedzibie. Mogłaby również inspirować środowiska akademickie do szerszego zainteresowania się właśnie tymi zagadnieniami w twórczości Kantora, które dotychczas nie doczekały się szczegółowych opisów i analiz. Materiał zgromadzony przez Cricotekę – zarówno faktograficzny, jak i dokumenty, zdjęcia czy inne świadectwa czasu – z pewnością spotkałby się z zainteresowaniem i byłby w takich opracowaniach niezwykle pomocny. Rozszerzenie zespołu badawczego i nawiązanie współpracy z innymi ośrodkami mogłoby zwiększyć efektywność pracy i dałoby możliwość realizacji wielu różnorodnych projektów jednocześnie. Z czasem zakres badań można by poszerzyć o analizę współczesnej recepcji i oddziaływania sztuki Tadeusza Kantora. W rezultacie mogłoby to doprowadzić do powstania miejsca żywej dyskusji nad sztuką artysty, który chciał, aby idee przez niego stworzone były zachowane „nie w martwym systemie bibliotecarskim, lecz w umysłach i wyobraźni następných pokoleń”.

Jak już wspomniałam, powstające Muzeum Tadeusza Kantora daje Ośrodkowi zupełnie nowe możliwości. Wyczekiwana od lat przestrzeń stałej ekspozycji dzieła Kantora umożliwi Cricotece zaistnienie na mapie kulturalnej Krakowa w znacznie szerszej skali, niż miało to miejsce do tej pory. Jednocześnie pojawia się szereg pytań i wątpliwości. W jaki sposób to muzeum, które dedykowane jest jednemu, konkretnemu artyście uczynić miejsce atrakcyjne dla współczesnego odbiorcy, do którego będzie on chętnie i często wracał? Jak przy tym nie zatracić tożsamości i podstawowej misji, sformułowanej ponad 20 lat temu przez samego Kantora? Jak wreszcie, szczególnie w dzisiejszych czasach, nie ulec pokusie zdobywania odbiorców za wszelką cenę, nawet kosztem działań niekoniecznie wartościowych artystycznie? Sądzę, że w przypadku muzeum poświęconego Tadeuszowi Kantorowi sprostanie takim wy-

zwaniom będzie możliwe. Bazując wyłącznie na niezwykle bogatej i różnorodnej twórczości artysty oraz jej wszelkiego rodzaju kontekstach, można stworzyć miejsce żywe, prowokujące do dyskusji i do działania. Trzeba tylko naprawdę dogłębnie tę twórczość poznać i umiejętnie korzystać z wiedzy na jej temat.

BIBLIOGRAFIA

- Czerni K., *Tadeusz Kantor. Malarstwo i Teatr. Przewodnik po twórczości artysty*, Bydgoszcz 2002.
- „*Les Cordonniers*” de Tadeusz Kantor/„*Szewcy*” Tadeusza Kantora, K. Czerska, J. Chrobak, J. Michalik (red.), Kraków 2010.
- Pleśniarowicz K., *Kantor – artysta końca wieku*, Wrocław 1997.
- Świca M., *Ośrodek Dokumentacji Sztuki Tadeusza Kantora Cricoteka w Krakowie. Działalność instytucji w latach 2000–2004 oraz perspektywy jej rozwoju w najbliższych latach*, (w:) Ł. Gaweł, K. Plebańczyk, E. Orzechowski (red.), „Zarządzenie w Kulturze” 2004, t. 5.
- Tadeusz Kantor. Pisma*, t. 1: *Metamorfozy. Teksty o latach 1934–1974*, wybór i oprac. K. Pleśniarowicz, Wrocław–Kraków 2005.
- Zarzecka N., „*Cricoteka*” – żywe archiwum, (w:) Ł. Gaweł, K. Plebańczyk, E. Orzechowski (red.), „Zarządzenie w Kulturze” 2002, t. 3.